

Jozef verkocht

Periodethema: Jozef
Genesis 37

KERNTEKST

'Gijlieden wel, gij hebt kwaad tegen mij gedacht; doch God heeft dat ten goede gedacht.' (Gen. 50: 20a)

UITLEG VAN DE KERNTEKST

De broers van Jozef hadden kwaad in de zin tegen Jozef, maar God had een hoger doel, wat hij ten goede had gedacht aan Jozef. Zo heeft God overal Zijn bedoeling mee, niemand kan Zijn wijs beleid doorgronden, maar God werkt door. Hij weet wat goed is, ook voor ons. Durven we ons totaal over te geven aan Hem?

BEGINSITUATIE

Vandaag beginnen we een aantal verhalen over het leven van Jozef. Een levensgeschiedenis waarvan we heel veel kunnen leren.

DOELSTELLINGEN

Kinderen leren dat als je God echt liefhebt dit ook gevolgen heeft in je leven hoe je met andere mensen omgaat. En wat zij van je vinden.

INDELING

- Het gezin van Jozef.
- Voorgetrokken.
- Het prachtige cadeau.
- Op bezoek bij de broers.
- In de put.
- Verkocht door zijn broers.
- Een verdrietige vader Jakob.

ZINGEN

Psalm 105: 10; 121: 4
'Je hoeft niet bang te zijn' (OTH)
'Jozef zoekt zijn grote broers'

UITLEG VAN DE PSALM

Psalm 105: 10. Wie kan Gods plannen doorzien? Een man werd voor hen weggestuurd: de vrome Jozef, rijk in zijn houding, is tot slaaf verkocht in zijn jeugd.

BORDPLAN

Eerlijk duurt het langst!

INTRODUCTIE

O, wat een mooie fiets heeft jouw buurmeisje gekregen. Zomaar, ze is niet eens jarig. Tjonge, zo één zou jij eigenlijk ook zo graag willen hebben, maar papa en mama vonden het helemaal niet nodig dat je een nieuwe zou krijgen. Die van jou is nog prima en voor je verjaardag krijg je dit jaar niet zo'n duur cadeau. Maar dat buurmeisje heeft nu net precies die mooie, dure gekregen....Oei, dat is wel even slikken. Eigenlijk ben je heel erg jaloers. En het is net of je dat meisje opeens helemaal niet zo aardig meer vindt en als je haar even alleen spreekt gaat het bijna vanzelf: je doet helemaal niet aardig tegen haar. Zij heeft die mooie fiets en diep van binnen ben je daar eigenlijk boos om. Jij hebt die fiets niet en dan mag zij hem al helemaal niet.... Dat is niet eerlijk tegenover dat meisje. Dat is ook niet goed van jou. Jij hebt zoveel andere dingen waar je gewoon tevreden en blij om kunt zijn. En toch... het is net of dat gevoel vanbinnen alleen maar erger wordt en je wordt er steeds bozer door en als je niet oppast zie je alle mooie dingen van jezelf niet meer en is je hart alleen nog naar vol boosheid.

BRUGZIN OF BEGINZIN

Vandaag gaat het in ons Bijbelverhaal ook over jaloerse mannen, dat zijn de broers van Jozef, de kinderen van vader Jakob.

Vertelling

Jakob is een vreemdeling in het heidense land Kanaän. Hij is geen Kanaäniet, hij is anders dan de anderen. Jakob woont al heel wat jaren in dit land. Hij heeft een groot gezin: twaalf zonen, één dochter en drie vrouwen. Eén van zijn vrouwen is gestorven toen de jongste zoon geboren werd. De mensen weten dat dat nu juist de vrouw was, waar hij het meest van hield. Gelukkig heeft zij hem twee zonen nagelaten: Jozef en Benjamin. Wat houdt vader Jakob veel van Jozef. Jozef is zijn allerliefste zoon. Dat was niet goed van Jakob, want nu krijgen zijn broers een hekel aan hem. Ze worden jaloers op Jozef. Er komt boosheid in hun hart en langzaam groeit er haat tegen Jozef. En, Jozef is ook echt anders dan zijn grote broers. Wat zijn broers zijn vaak boos, oneerlijk, gemeen en goddeloos. De mensen uit Kanaän praten erover. Die jongens van Jakob die stelen, doden... Dat mag toch niet! Zo praten ze lelijk over Jakob en ook (en dat vindt Jozef nog veel erger) praten ze lelijk over de Heere, de God van Jakob. Want Jozef houdt van de Heere. Daarom is hij anders dan zijn broers. Daarom doet hij niet mee als ze allerlei verkeerde plannen maken en uitvoeren. En daarom begrijpt Jozef zijn vader Jakob zo goed. Ze houden allebei van de Heere.

Ze willen Hem dienen. En de Heere werkt in hun harten. En zo komt het dat vader Jakob zoveel van zijn zoon Jozef houdt. Op een dag krijgt Jozef een prachtig cadeau. De broers zien het wel en nieuwsgierig kijken ze naar dat wat Jozef van vader Jakob krijgt. Oh, wat een mooie rok, prachtig! Allerlei mooie en felle kleuren zien ze. Het is een soort mantel die Jozef aan kan trekken. Een jas met lange mouwen tot op de grond. Oh, wat een mooi kledingstuk! Het is eigenlijk een koningsmantel. Alle andere broers zien het. Zou vader voor iedereen zo'n mooi kledingstuk gekocht hebben? Zouden ze nu allemaal zo'n mooie mantel krijgen? Ze wachten, ze hopen... Maar er gebeurt niets. Vader heeft voor hen geen mooi cadeau. Teleurgesteld en boos zitten ze bij elkaar. Dat is toch niet eerlijk? Vader Jakob mag dan wel veel van Jozef houden, maar zijn broers gaan hem hoe langer hoe meer haten. En weet je waar ze helemaal woedend om worden? Als ze samen wel eens wat uithalen wat eigenlijk niet goed is en waarvan ze wel weten dat vader daar boos om wordt, dan zorgen ze er samen wel voor dat vader er niets van merkt. Maar als Jozef het dan wél ziet, dan gaat hij wel naar vader toe en gaat hij alles vertellen. O, wat zijn ze dan boos op hem. Jozef zegt dan altijd: 'Ik wil niet dat de mensen in Kanaän slecht spreken over jullie. Zo spreken ze ook slecht van vader. En tenslotte spreken ze ook slecht van de Heere.' Bah, wat verschrikkelijk irritant vinden de broers dat! Zij geven niets om de Heere. 'Wij vinden jou een klikspaan.', snauwen ze Jozef toe. Op een morgen zitten de broers bij elkaar. 'Ik heb vannacht zo vreemd gedroomd', zegt Jozef, 'moet je horen: We waren op het land korenschoven aan het maken. Elk hadden we er één gemaakt. En opeens bogen alle elf korenschoven voor de mijne, die rechtop bleef staan.' 'Ja, ja, dat zou je wel willen zeker, dat wij allemaal zouden buigen voor jou, alsof jij de koning zou zijn. Geloof het maar niet, jongetje.' Wat denkt die Jozef wel niet, zeg! Eerst krijgt hij een koningsmantel en nu denkt hij zeker ook nog dat hij de koning gaat worden.' 'Toch heb ik nog meer gedroomd', zegt Jozef. 'Deze keer was het over de zon, de maan en elf sterren. Ze bogen allen voor de ene ster van mij.' 'Nu wordt het nog mooier, zeg! Moeten vader en moeder en wij als broers allemaal voor jou buigen! Nu is het wel genoeg met die onzin. Houd alsjeblieft je mond.' 'Ja, stop er maar mee', zegt vader Jakob, die wel ziet hoe verschrikkelijk boos de broers zijn. Hij leest de haat in hun ogen. Hij proeft hun jaloersheid op zijn dromen. Eigenlijk weten ze het best. Op deze manier wil de Heere nog wel eens een boodschap brengen. Maar niemand wil naar die boodschap luisteren. Niemand wil die boodschap horen. 'Stil nu maar Jozef, hier komt ruzie van. Vergeet het nu maar gauw.' Maar Jozef gelooft vast dat de Heere hem iets wil leren over de toekomst.

Jozef zit bij zijn vader thuis. Zijn broers zitten in Sichem. Dat land was gevaarlijk voor hen, omdat ze daar lelijke dingen gedaan hadden. Ze hadden daar gevochten met de Kanaänieten en daar waren ook veel doden gevallen. Daarom is vader Jakob bezorgd om zijn zonen. Natuurlijk houdt hij ook veel van hen. 'Jozef', roept hij, 'wil jij gaan kijken bij je broers of alles goed met hen gaat.' Jozef wil best wel gaan, om ook zelf te zien hoe zijn broers het maken. Zijn mooie mantel trekt hij aan en zo gaat hij op pad. Na een flinke reis komt hij in de buurt van Sichem. Jozef heeft honger en dorst. Hij is moe van de reis. Maar gelukkig, hij is er nu bijna. Hij moet wel goed zoeken waar zijn broers zijn. Hij kijkt hier, dwaalt daar. Nee, nergens ziet hij ze. Een man ziet hem daar zoeken en vraagt: 'Wie zoekt u?' 'Mijn broers, meneer. Hebt u ze soms gezien?' 'Ja', zegt die man, 'ze zijn doorgereisd naar Dothan.' Dus ook Jozef trekt door naar Dothan. Ja, nu ziet hij ze. Nu gelooft hij toch dat hij ze gevonden heeft. Eindelijk... De broers zelf zien Jozef aankomen. Die mooie mantel met die felle kleuren herkennen ze al van ver. 'Kijk, daar heb je die meester-dromer', zeggen ze tegen elkaar. In hun hart zit die vreselijke boosheid tegen Jozef. Wat zijn ze jaloers op hem en ze hebben nog nooit aan de Heere gevraagd of Hij hen wil helpen om te strijden tegen die boosheid. Ze hebben er ook niet om gebeden of de Heere in hun hart de boosheid wil wegnemen, zodat ze tevreden zullen zijn met wat ze hebben gekregen. *Net als bij de broers.* 'Zullen we hem doden, dan komen die dromen tenminste niet uit.' 'Nee, weet je wat', zegt Ruben, 'we gooien hem in de put. Daar staat nu toch geen water in. Zo hoeven we onze eigen broer niet met onze eigen handen te doden.' Nee, zonder eten en drinken zal Jozef in deze put uiteindelijk inderdaad sterven. Ruben zegt nu niets, maar hij denkt: 'Als jullie straks weg zijn en ik ga alleen eten, dan haal ik Jozef weer uit de put en stuur hem gauw weer naar vader.' O wacht, daar komt Jozef al aan. Met z'n allen lopen ze op hem toe, pakken hem beet, rukken zijn mantel af en gooien hem in de lege, diepe kuil. 'Ho, niet doen, alsjeblijft, laat me los', jammert Jozef. Maar er is niemand die medelijden met hem heeft. Er is niemand die naar hem luistert. Daar zit Jozef nu, moe, hongerig, dorstig en bang in die akelige, diepe put. Wat nu? Hij is helemaal alleen. Er is niemand die zich iets van hem aantrekt. Zijn broers hoort hij praten en die zijn vast en zeker aan het eten. En hij krijgt niets. Hij heeft zo'n honger. *Is er echt niemand die aan hem denkt? Niemand? Ja, toch wel. De Heere denkt aan Jozef. De Heere ziet hem in die diepe kuil. Zo ziet de Heere ook jou. Misschien zit jij wel in de put, zoals dat heet. Misschien heb je wel heel veel verdriet. Misschien weet jij wel wat dat is, als een hele groep tegen jou begint*

en je verliest het natuurlijk, zoals altijd. Misschien denk jij dan ook wel: 'niemand ziet het.' Zul je dan nooit vergeten dat de Heere je wel ziet en dat de Heere je wel wil helpen. Dat de Heere gebeden hoort. Vertel alles steeds weer aan Hem.

Zo zijn de broers samen aan het praten, eten en lachen. Ze denken niet aan Jozef. O, wat zijn ze gemeen tegen hem. Ruben is er nu niet bij, want hij past op de kudde, verderop in het veld. In de verte horen de broers wat aankomen. Ze zien de stofwolken en begrijpen dat er een karavaan van kooplieden aankomt. 'Hé, zullen we Jozef als slaaf aan hen verkopen? Dan zijn we ook van hem af. En we houden er ook nog wat geld aan over.' Ze doen het. De mannen komen voorbij en de broers laten ze stoppen. Er volgt een gesprek: 'Een halfvolwassen slaaf? Twintig zilverlingen.' 'Akkoord, in orde, voor elkaar!' Daar wordt Jozef met een touw weer uit de put gehaald. Gelukkig! Misschien was het gewoon een flauwe grap. O nee, ruw wordt hij vastgegrepen en meegetrokken. Dan begrijpt Jozef wat er gaat gebeuren. 'Nee, nee, nee', roept hij. In paniek begrijpt Jozef ineens alles. Hij gaat weg, voorgoed. Als slaaf naar Egypte, verkocht door zijn broers. O, hij begint te schreeuwen, te smeken of hij alsjeblijft niet mee hoeft. Niet weg bij vader. 'O vader', huilt Jozef. Het helpt allemaal niets. De karavaan trekt verder en Jozef moet mee.

Na verloop van tijd wisselen Ruben en de broers elkaar af. Ruben gaat nu eten en de broers passen op de schapen. Zodra de broers weg zijn, gaat Ruben kijken bij de diepe put. Hij ziet dat die put leeg is - helemaal leeg. Jozef is weg. Wat nu? Hoe moet hij dat straks aan vader gaan vertellen? Hoe kan hij zijn vader ooit weer onder ogen komen? Zo gauw als hij kan gaat hij naar de anderen en ze maken een plan. Ze doden een geitenbokje en dat bloed smeren ze aan het kleed van Jozef. Dat krijgt vader Jakob thuis. Wat erg! Vader Jakob wordt bedrogen. Maar - dat is ook erg - eens bedroog Jakob zijn vader Izak met een geitenbokje. Wat een verdriet voor Jakob. Hij scheurt zijn klederen en strooit as op zijn hoofd. Hij is ontroostbaar. De anderen komen ook thuis en ze doen alsof ze heel erg verdrietig zijn. Ze proberen Jakob te troosten, maar niets helpt. Jakob blijft diep bedroefd. Er is niemand van de broers die aan dit verdriet een einde maakt, door hem de waarheid te vertellen. *Wat maakt de zonde veel kapot. Leugen en bedrog zorgen altijd voor verdriet en ellende. Zo kan het nooit goed komen. De Heere leert ons ook dat we altijd eerlijk de waarheid moeten zeggen. Dat leert de Heere ons niet voor niets. Daarom beschermt Hij ons voor veel narigheid en schuld.* Jakob zelf heeft dat in zijn leven wel geleerd. Het kostte hem bijna zijn leven, Ezau wilde hem immers doodslaan.

AFSLUITING

Nu Jakob ook oud is geworden, wordt hijzelf bedrogen door zijn eigen zonen. Laten we dat maar nooit vergeten. Wat een verdrietige geschiedenis. We zouden de mooie dromen van Jozef bijna vergeten. Maar de Heere vergeet ze niet. Hij heeft met alles een plan. Straks zullen al de dromen van Jozef uitkomen en zal ook blijken dat de Heere altijd zorgt voor Zijn volk.

VERWERKING

Maak eens een verhaal over een jongen of meisje waar jij jaloers op zou kunnen zijn. Kinderen kunnen ook het beeld hebben dat zij ten opzichte van andere kinderen achtergesteld worden.

Laat ze eens een voorbeeld noemen. Wat leren we hiervan, ook als we kijken naar de introductie?

Laat de kinderen een beeldverhaal maken met de platen. Klassikaal in het groot, of individueel op een strook papier. Print de plaatjes klein uit die te vinden zijn op de website (B2.01).

Zoek een kleurplaat van Jozef. Laat de mantel met gekleurde stof beplakken en kleur de tien broers in met grijs en bruin potlood.

Bespreek wat er gebeurde in dat gezin. Hoe kwam dat? Hoe kun je er zelf aan werken dat zulke nare dingen niet gebeuren?

Begin een vervolgverhaal over Jozef met de kleurplaat en plak of schrijf daaronder een kerntekst.